

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IX. Arcæ janua, & fenestra à Noëmo inserta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

suppeditat, apponit homo industriam, idque pro lucro A communi & aeterno.

Deus Noëmo particulatim quid faceret, dictarat, perinde si diceret: Vir mihi unice charus, sed etiamnum cito & discipulus es, ideo ad præscriptum singula, & prout iussero, fac. Fecit igitur Noë omnia que præceperat illi Deus. Hic geminum ad incepti rationem suggerimus documentum.

I. Deo labora. Si tibi tuisque solùm commodis, si humanis tantùm oculis labores, frustra laboras, ventum seminas, & turbinem metes; culmus stans non est in eo, germen non faciet farinam, quod etsi fecerit, alieni comedent eam. Cùm non laboratur Deo, sæpe maximi laboris præmium meræ sunt ingratia. Merces æquissima laboribus tam vanis. Deo igitur labora, cui non solùm est dives arca, sed etiam exactissima scientia, quantum quisque laborarit, quantum promeritus sit. Labores nostros omnes præmium longissimè superabit. Ergo quidquid agas, Deo labora.

II. Industriã vinces omnia. Certum, industriã nihil inexpugnabile; perumpit hæc omnia mille artium inventrix, in laboribus indefessa. Inspiciamus, obsecro, Noëmum, cùm caput, cùm manus pedesque lassescunt, contemplerur laborem centum annorum assiduum, quam grandis hic patientia, quam insignis constantia inter tot calamitas & convitia eluxit! In mortis vicinia summo erit solatio, hanc auferre laudem: Fecit igitur omnia que præceperat ei Deus. Obedientiã omnia sunt facilia. Vir obediens loquitur victorias. Omnia sunt expugnabilia industriã.

CAPVT IX.

Arca janua & fenestra à Noëmo inserta.

A Ccuratissimè quidem omnia fabricandæ arcæ membra dictavit Deus, præcipuè verò illa duo, Januam & fenestram. Nam de primo singillatim præcipiens, Ostium autem, inquit, pones ex latere. Hic Noëmus, ut superiori capite demonstratum, tirone sic ac discipulum gerere debuit, cui Magister ordine dicitur singula, & præscribit, non solùm quid faciendum sit, sed etiam quomodo. In arcã utique figenda fuit janua, ut ingressus ad eam pateret utrique & fenestra fuit apertenda, ne esset ex toto aut tenebrosus carcer, aut expers lucis sepulchrum. Quid opus hæc multis præcipere? Nihilominus præcepit ei Deus, peculiariter janua & fenestram patefaceret in arcã. Atque hoc ita præceptum est Noëmo, ut ne latum quidem unguem abiret à præscriptâ formulã, non altiozem, non depressiorem, nec januam, nec fenestram faceret, sed nec alio loco, quam quo præceptum esset. Serius est atque severus hic Edilis, qui non vult, ut Noëmus ædificator suus suo precepto ingenio aut arbitrio quidquam faciat, sed prout ipsi faciendum monstratur. Quid autem hoc ostium & fenestra ista significatis & mysterii habuerit, hoc capite dicemus.

§. I.

Ostium habuit arca unicum, idque, quod volebat Deus, ex arcã latere. Credibile prorsus, hoc ostium non in arcã imo, sed ab imo pedes septenos & semis numerando, nempe uno ac dimidio pede altius sentinã ita collocatum ut catenis attrahi ac dimitti, sicut pons versatilis, poterit; ita ut omnia animalia veluti per pontem ascenderint. Eo modo ostium istud rectã ad terram & infimam contignationem pertingebat, ita quidem, ut pecus omne ingressu primo in suas statim mansuetas & stabula deduci poterit. Putatur hoc ostium quindecim pedes longum, septem aut octo latum fuisse, foris claudi, intus aperiri ad instar fenestræ potuisse.

Ita unica in arcam janua dabit ingressum. An unica

Tom. II.

tantum fuerit fenestra, incertum. Plurimorum opinio fuerit fenestra.

est, nec incelebris, plures fuisse. Cùm autem pagina divina nullam ejus rei mentionem faciat, difficile est plures unã statuere. Hinc autem sciri poterit, Deum structuræ hujus fuisse architectum, quando se noscendum exhibet stylo suo. Omnes pæne artifices certis dignoscuntur sui artificii notis. Sic architectos non difficulter nôris ex ipso ædificandi modo: iste operosus, hic gracili, iste durabili structurâ; speciosè alius & ad pompam edificat: ita pictores, iste leni penicillo, duriore alter, ille volante pingit; hic è proportionè ac symmetriã, alius noscitur è coloribus; iste amœniores vultus, ille vestes, & omnes earum plicas pingit feliciter, suo quisque stylo & pingendi modo animadvertitur: ita musici dignoscuntur, iste solum spectat artificium, sed minùs probatur auribus, iste canit templis graviter & accommodatè verbis, hic suavitatem maximè sectatur; cantum alius pingit, flexiones & ornamenta cromaticæ precipuè quarrit, suis quisque modulis arguitur. Ita scribendi Latine ac loquendi stylus diversissimus; hic laciniis laxat, ampullatur verbis, & sesquipedales jaçtat voces; hic verò non longos logos, sed orationem adstrictè factam in usu habet: hic pictam amat & floridam dictionem; ille vulgari ac flaccidã phrasi utitur, iste erigit sese & plebem non sapit, tersam alius & castigatam Latinitatem amulatur; quisque suo loquendi, scribendi, cantandi, pingendi, ædificandi gaudet stylo.

Primus omnium architectus ingens initio, & pæne dixerim, infinitum struxit ædificium. Principio creavit Deus calum & terram. Ampia profectò domus. Amplitudinem terræ difficulter capimus; immensitatem cæli quomodo capiemus? Hic quaestio sit, quã portã cælum ingressi sint Angeli, quã nos? per amplissimam sanè, per grande nihilam: Terra autem erat inanis & vacua. Vnus ergo, Sapientiã testis, introitus est omnium ad vitam, & similis exitus. Sed idem hic Architectus magni hujus ædificii adumbrationem in homine delineavit; in ædificio hoc modico magni imagine fenestellã duas, geminos locavit oculos, sed unam dumtaxat januam, os seu linguam pontem planè versatilem, modò submitrendum, modò attrahendum, Ex ipso ore procedit benedictio & maledictio. Ecce igitur hic stylus est Architecti summi, plerumque unam tantummodò januam suis inserit ædificiis, imò in suam ipsius domum dütaxat unum unicum patefecit ostium. Christus aperitissimè, Ego sum ostium, inquit, nemo venit ad Patrem nisi per me. Hic stylus est hujus Architecti, ad maxima ædificia unicum plerumque januam pandere, ut tantò melius custodiatur domus, quantò paucioribus clauditur ostiis. Mulxæ januæ vitis non paucis favent, hac Mercurius, hac irumpit Venus, per alias alia vitiorum monstra subrepunt. Cùm igitur unum sit corporis humani ostium, os seu lingua sollertissimè attendendum, ne quis ingredientium aut egredientium furetur & expilet domum.

An autem in arcã plures unã fuerint fenestræ, incertum esse diximus. Non pauci opinantur, in terrã contignatione, in hominum & volucrum domicilio fuisse plures minores, è vitro aut speculari lapide, qui perinde ut cornu, teste Plinio, in lamellas tenues secari potest, ita ut per illas lux, non item aqua potuerit penetrare. Rabbini Hebræorum è vocum origine somniarunt, grandiozem gemmam lychnitem, aut carbunculum illic loci, ubi homines habitarent, positum, ut eã saltem ratione splendoris aliquid & luminis domicilium acciperet. Hoc certum, fenestram, quæ aperiri & claudi potuerit in arcã, patefactam. Alphonus Toftatus existimat fuisse foramen, non pellucidum, sed toto eluvionis tempore clausum. Joannes Buteo, qui complura hic bene adumbravit, fuisse unam tantum fenestram judicat, eamque pellucidam in hominum usus: lumine non egebant pecudes, quarum contignatio pæne toto nata-

R r 2

bat

Atca ostiũ habuit unicum. Ostiũ longitudo. In arcã an una tantum

Plin. lib. 36. Nat. histor. cap. 22.

Lac. cap. 3. vers. 10. Stylus architecti summi in extruendis ædificiis. Ioan. c. 10. vers. 9. c. 14. v. 6.

bat aquis. Hanc fenestram Oleaster credit in summitate arcae locatam, & glum versus, quod per eam potuerit spectari. Sed numquid forsitan consultius fuisset aquarum incrementa & decremēta per fenestram prospicere, indēque tempeitivum ex arcā egressum metiri? sed videtur Deus noluisse, ut cerneret Noëmus miserabilem hominum pecorisque interitum. Triste nimis spectaculum, cernere cum undis & morte luctantes, domos, oppida, civitates, provincias fluctibus sorberi. Mœrore acerbissimo Noëmum affecisset hoc genus spectaculi. Ergo, mi Noëme, satis tibi sit te servari. Quid vis videre, unde debeas dolere?

§. II.

In omnibus aduersis, moribus & doloribus in Deo fidendum. *Psal. 30. v. 1.*

Job cap. 13. vers. 15. Idem c. 14. vers. 14. Immutatio est felix transitus à luctu ad gaudia. Militia est mortalis hæc vita.

Ad Hebr. 6. v. 18.

Spe & patientia familia Noëmica pertulit omnia incommoda.

Sap. c. 1. v. 1.

Quinque causæ cur Deus voluit Noëmum torquentibus exponere. 1. Causa.

Psal. 87. v. 8 & 17. Psal. 68. v. 3.

Secunda:

Hic nobilissimum spei symbolum ingeritur. Quicumque nos eventus rerum turbent, quantumcumque aduersa se viat fortuna, unde quaque nos venti & feri maris, fluctus impugnent, mœrores & dolores certatim nos dividant, modo unica hæc fenestella non obstruat. *In te, Domine speravi, non confundar in aeternum. Non semper & olim sic erit: non semper irascetur mare, nec æternum turbines & procellæ in nos incurrent, permittamus suum & mari & ventis imperium. Deus suorum pauperum non usquequaque obliviscetur: ad hoc loci, & temporis, & turbationis nos deduxit: educet demum ex his fluctibus. Hanc mihi fenestram spei confirmatissimæ nemo obstruxerit, per hanc & cælum, & cæli Dominum suspicio: Eriam si occiderit me, in ipso tamen sperabo. Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto, donec veniat immutatio mea. Immutationem Jobus appellat felicem à luctu transitum ad gaudia. Expecto in dies singulos, dum mori desinam, dum ad vitam immortalē deliciis affluentem perveniam. Expecto, dum per hanc spei fenestellam cælum eminus saluto. Militiam Jobus nominat hanc mortalem vitam, militiis & ærumnis plenam. Quid enim verò militem in prælia protrudit, nisi spes stipendii, spes victoriæ ac prædæ? alioqui certè labor & rigor militaris videri posset intolerabilis. Ita prorsus futuræ spes vitæ continuas hic quas patimur mortes supra modum mitigat. Beatus Paulus hanc nobis fenestram aperiens, Fortissimum, inquit, solarium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem. Itaque si modo fenestra hæc unica lucem in animum admittat, omnia toleratu facilia erunt. Videri quidem poterat Noëmica familia vita miserima, cui non concessum aliud aspicere quàm cælum, & quidem iratum, spes tamen certa & constans patientia hæc pertulerunt omnia. Si quem mœror & pavor dejiciat, argumento id est, hanc ei fenestram esse obstruam, spem pæne omnem collapsam. In spem igitur erigatur mœstus, ut*

Cur verò Deus, obsecro, Noëmum tot ærumnis & angoribus voluit exponere? non defuissent tot alia subsidia, quibus servari potuissent. Ita sanè non defuissent, sed ne defuerunt causæ, ob quas optimus Deus Noëmum pati plurima, & unâ laborare ad præscriptum voluit. Sed quæ laborandi, eæ etiam tolerandi fuerunt causæ. Sed ex iis pauculas numeremus. 1. Si rerum omnium Conditor tanta sustinere, si tam gravia pati voluit, & quidem aded sine mensurâ ut ipsius vicem queratur Psaltes: *Omnes fluctus tuos induxisti super me. In me transferunt ira tua, & terrores tui conturbaverunt me. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Si tanta, inquam, passus Creator, quid reluctaris res creata, homuncio villis? caliculum, quem tibi propinat Dominus, exhauri. 2. Non est obsequium gratuitum, sed planè debitum, et si plurima, et si gravissima patiamur. Agnosce ac farere tot mille nominum obærate homò; decem millia talentorum debes, nec solu modo es; pelle igitur luas, quod non potes ære; subi carcerem, & aliquid in-

commodorum tolera, ut vel millefimam tuorum nominum partem expungas. Et scito nihil tam grave te passurum, quin tua debita petulanter contracta sine comparatione sint graviora: obolum reddis centum millibus Philippeorum. Nec enim unquam ære alieno exires, nisi tuus pro te Servator solveret patientiā inestimabili. Bernardus hæc expendens, *Agnosce, inquit, domine, quàm gravia sint vulnera, pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari.* Aded peccati malum impunitatem habere non potest, ut cælestis Pater quod condonavit servo, indicârit vel in Filio. 3. Qui triste quid patitur, quid discat, & Deo se subditum profiteri. Ad parendi studium maximè spectat, immisissis à Domino calamitates non repugnanter pati. Cùm rusticis imponitur onerum vehendorum bajulandorumque necessitas, velint nolint parendum est, hoc clientelæ opus recusare non possunt. Ita Deus nobiscum clementissimè agens, & variis nos miseriis exercens, Ut sciatis, inquit, *quia ego solus sum Dominus, & non est alius præter me.* Afflictio clientelæ opus est, omnes tangit, & nemi licet se subducere, patiendum est. Sic Isaac, sic Jacob, sic Moyses, & omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transferunt fideles. 4. Submissio ac Humilitati vel obtinendæ, vel augendæ jam obrentæ atteritur adverse. O quantos cetera indomitos redegerunt in ordinem ærumne! Antiochum Epiphanem videte: jam pæne sidera tangebant, rex suâ opinione invictissimus, maris fluctibus imperare, & montium molem in lance appendere sibi visus, ignem spirans in Judæos, minabatur superbissimè Hierosolymam in congeriem sepulchri à se redigendam & solo æquandam. Cùm verò curru excussus gravi corporis collisione affligeretur, cum eum dirus viscerum dolor torqueret, cum è pueris ejus membris ebullirent vermes defluente carne, mœror ingens animum laceraret, quàm modestus, quàm oris placidi, quàm submissus esse cœpit! Hic demum impius in seipsum descendere, superbie alas submittere, in suâ noitiam venire, Deum se longè potentiorē agnoscere. Jam denique piscator ictus sapit, jam sceleratus rex sanissimas voces erumpens, *Iustum est, inquit, subditum esse Deo, & mortalem non parva Deo sentire.* Jam & cælum pollicitationibus implet, & summam Hierosolymæ libertatem promittit, jam Judæos, quos inhumatos feris objicere decreverat, Atheniensibus æquales se facturum, sumptus sacrificiis è suo arario præstiturum; vasa sancta multiplicaturum, templum maximis donis ornaturum, imò super hæc omnia Judæos, & omnem locum peragando, Dei potentiam ubique prædicaturum amplissimè spondet. Quantus promissor è quanto tortore! Quomodo lupus migravit in oviculum, quomodo tigris in agnellum est mutata? Ita, mi Antioche, verbera & plagæ divinitus immisissæ, si non plene sapere, saltem modeste te loqui docuerunt. Est quoddam maximas agamus gratias calamitatibus, quæ submissiōnem ac modestiam, alioqui neglectissimam, amare ac colere docent salubri compendio. 5. Meritis cumulandis & augendæ gloriæ, rebus incommodis & asperis exercemur. Et beatus vir, qui sustinet tentationem, quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromissit Deus diligentibus se. Quem enim diligit Dominus, castigat, flagellat autem illum, quem recipit. Tobias viro ad omnem virtutem facto dicitur: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te.* Tobias ipse animo ad Deum erectissimo, *Hoc autem, inquit, pro certo habet omnis, qui te colit, quoddam vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit.* Non enim delectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem tranquillum facis, & post lacrymationem & fletum exultationem infundis. Quid denique res afflictas & turbidas horremus? Quomodo

per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. A Sicut autem optimus Deus præscribit nobis mensuram laborandi, sic & patendi. Quod affirmans Pfaltes, Ci- babis nos, inquit, pane lacrymarum, & porum dabis nobis in lacrymis, in mensurâ.

§. III.

Ed hîc iterum ad arcæ januam & fenestram duplex documentum instillamus.

I. Spe gaude. Notum Tibulli carmen:

Spes etiam validâ solatur compede vincitum, Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Quis nostrum est, qui non suas ferat compedes? modò corpori, modò animo ægrè est; jam liberi, jam servi, jam cognati, jam alii turbant; jam fama, jam facultates, & bona faciunt jacturam. Suis quisque compedibus vincitur, numquam deest quod cruciet. Sed erigamus animum, hortante Paulo, spe gaudentes, in tribulatione patientes.

O quoties aut ærumna, aut ærumnarum nuntii in merorem nos dant, & falsos oculorum imbres excutunt! Sinamus hos nimbos fluere, & interim spe gaudeamus; accedamus arcæ fenestram, & inde cælum suspiciamus, spe vita melioris & æternæ. Cum Jobo pro se quisque dicat: Expecto immutationem meam cunctis diebus, cunctis horis. Quotiescumque moror, aut tædium, aut animi languor & dejectiono subrepat, ad arcæ fenestram properemus, spe gaudeamus, quoniam debet in spe, qui arat, arare.

II. Cælum crebro suspice. Quàm multa quotidie in oculis admittimus effectû vario: multa nocent, quædam docent, hæc contristant, illa exhilarant. Ex omnibus oculorum spectaculis, præstantius non est, quàm cælum creberimè spectatum. Iter tutissimum eò habent oculi, quò Christus suis toties, & ingenuè & illacrymans præcessit. Nemo illac viam nobis obstruxerit. Omnia possideat, non possidet æthera moror. Quis non intimâ voluptate gestiat, cum illum Dei sedem, Beatorum viti-darum & diætam aspiciat?

Cum circa Natales Domini ferias crescentem habemus diem, solamur nos, & de propinquantem vere gaudeamus. Hic multò magis gaudeamus: appropinquat verè æternum, quod nullus aut minus, hiems nulla excipiet. Inscriptum cælo: Qui vicerit, possidebit hæc. Brevis est lucta, audaciam & velimus vincere, jam nostra est victoria. Cælum est Cælum, nostri certaminis præmium, quàm frequentissimè suspiciamus, & inter omnes fortunæ turbines durati, decumanas etiam tempestates superare, & vel pugnantibus ventis, navem ad portum, quem edixit Deus, appellere condiscamus. Nemo hîc nisi volens naufragatur.

CAPUT X.

Pecoris & hominum in Arcam ingressus; Arcæ claustrum.

Dianæ templum Ephesi, opus planè admirandum, cui perficiendo Asia tota auxiliares manus & aurum commodavit, quatuor annis perfectum est. Quis historicorum memorat unam aliquam domum annis quinquaginta, non dicam centum, sæculari spatio, ædificatam? Arca, quam cæli Architectus dicta verat, majorem partem aviarij, pecori claudendo stabulum, pabulo servandò conditorium erat, & tamen centum annis in his receptaculis struendis laboratum est. Tandem laboris appetit finis, sed necdum ullus nequitia; nullum penitentia; vestigium; hodiernus dies mores sanctiores non videt quàm hesternus, nec præsens annus, quàm præteritus. Estur, potatur, luditur; nuptiæ, convivia, choreæ, luxus & luxuria, universa imò vitia felicissimos habent progressus. Omnium idem studium, nequitia insignitè operari.

Tom. II.

Vindicta igitur divina ulterius se continere non potuit. Maluisset quidem Deus ligneam domum illam non esse usui, & ædificationem eam frustra susceptam, sed nullus fuit, nec quidem iudicis, qui oblatam gratiam non respuerit. Decretum ergo divinum cælo missum Noëmo: Ingredere tu & omnis domus tua in arcam: te enim vidi justum coram me in generatione hac. Post hæc tamen omnia, septem in super dies divina bonitas sustinens expectare, Adhuc enim, ait, & post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & delebo omnem substantiam, quam feci, de superficie terre. Qui potuisset tandem Deus majorem patientiam & longanimitatem humanæ genti exhibere? & qui tandem humana gens potuisset Deo gratiorem injuriam inferre, quàm nequitia; tam contumaciter obstinatâ? Hic tria nobis sollertiùs expendenda. 1. Quomodo Deus denuo severas cum summâ benignitate minas intentarit. 2. Lulgubrem tam pecoris, quàm hominum in arcam ingressum spectabimus. 3. Quomodo Deus Noënum cum familiâ in arcâ conclusit.

Unde vindicta secuta est.

Gen. cap. 7. vers. 1.

Ibid. v. 4.

Tria hic expenduntur.

§. I.

Ab omni ævo in omne ævum semper verissimum illud Hebræi Pfaltes: Miserationes ejus super omnia opera ejus. Mirabilem profus se justitia Dei exhibet, longè mirabiliorem patientia Dei & misericordia; centum & viginti annos expectat respicientiam summâ longanimitate. Non vult Deus parire animam, sed retrahat cogitans, ne penitus pereat qui abiectus est. Ille quidem gladium & ignem, mortem & inferos manu claudit, & tamen dissimulat, connivet, parci, honorem suum atrocissimè violari permittit. Cunctatur, & moram adhibet; vindictam in annos decem, in annos quinquaginta, in centenos differt. Ita Noëni ævo centum viginti annis summè misericors & longanimis expectavit, nec desideravit aliud, quàm penitentiam. Nemo vel pedem vel digitum movisset penitentia; agenda. Et tamen post tot annorum & olympiudum decursus, necdum impatiens Deus, necdum vi agere, & sceleratos interimere, imò novam supremi termini dilationem constituere, & ita promulgari jubet: Adhuc enim & post septem dies ego pluam super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

1. Quomodo Deus denuo severas cum summâ benignitate minas intentarit.

2. Lulgubrem tam pecoris, quàm hominum in arcam ingressum spectabimus.

3. Quomodo Deus Noënum cum familiâ in arcâ conclusit.

Psal. 144. vers. 9.

2. Reg. 6. 14. vers. 14.

Adhuc enim, adhuc unam do hebdomadam ad respiciendum: properate, penitentiam agite, ad finem festinat eplepsydra, vicinus est interitus, respicite. Frustra fuerunt hæc tenus admonitiones, minæ, conciones. Spectaculum arcæ jam consummate neminem movet. Pabulum animantibus, annonâ hominibus in annum arcæ illata neminem terret. Tot volucrum, tot quadrupedum confluxus nec vel unico quidem homini penitentiam persuadet. Fortassis ubi viderint omnes ordine animantes, sed & homines in arcam velut asylum ultimum se recipere, toto cogitabant animo. Jam denique seriò res agitur, respicamus; dies instant novissimi; res est jam ad extremum perducta. Nemo quidquam horum, quin imò alia omnia cogitabant; etiamnum ridebant & jocabantur: vitiorum dulcedinem nemo ejurabat, libidinis cænum nemini displicebat. Summe Deus, quàm occæcati cupiditatibus & vitiiis, quàm pervicaces & obdurati, quàm refractarii & surdi! Num illi solitè imò omnes vitiiis asueti, hæc enim est peccati indoles, excæcare, in perniciem dare, ad omne vitium indurare. Ah quàm incredibilis patientia Dei & longanimitas! Verè miserationes ejus super omnia opera ejus. Post centum viginti annos etiamnum moras interponens, supplicia jam pridem infligenda extrahens, Adhuc enim, inquit, adhuc, adhuc. Post longissimum hoc temporis spatium, jam elapsum, cor paternum à pœnis expectendis adhuc sese continet: ægerimè adducitur, ut quos condidit, perdat, Misericordia infinita, dum potest, plagas arceat.

R 1 3

arceat